

проблемної розробки. У другий, найважливіший період розвитку психоаналізу, визначаються всі основні і характерні риси вчення психолога про несвідоме. В цей період відбувається розробка всіх питань виключно в площині теоретичної та прикладної психології. Боротьба свідомості і несвідомого оголошується постійною і закономірною формою психічного життя. Несвідоме постає продуктивним джерелом психічних сил. При невдалій боротьбі зі свідомістю, несвідоме може стати джерелом всіх нервових захворювань. У третій період концепція несвідомого зазнає суттєвих змін, питання світогляду починають переважати над приватними, спеціальними проблемами. Несвідоме стає втіленням всього нижчого і всього вищого в людині. З. Фройд пропонує у своїй книзі «Я та Воно» сублімувати боротьбу свідомого та несвідомого в зовнішньому світі. Тоді «Я» буде виступати, як раціональний посередник між ірраціональним «Воно» та зовнішнім світом [2, с. 373 – 383].

Отож, З. Фройд зумів проникнути у схованки несвідомого, або, як іноді говорив сам автор, «пекло» психіки. Він першим в історії західної філософії обґрунтував учення про те, що людська свідомість, яка до того вважалася цілісною єдністю, є складним, багаторівневим явищем, де особлива роль відводиться не свідомому, а сфері несвідомого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Петрушенко В. «Філософія» навчальний посібник. / В. Петрушенко – Львів.: «Новий Світ», – 2000. – 538 с.
2. Романець В.; Манюха І. «Історія Психології ХХ ст». / В. Романець; І. Манюха – К., – 2006. – 489 с.
3. Тарадайко С. «Цар Давид і Зігмунд Фройд». // С. Тарадайко (Філософська думка) №1. – 2006. – 290 с.
4. Фройд З. «Я та Воно». З. Фройд – К.:» Основи» – 1998. – 376 с.

Баран Б.

Науковий керівник – доц. Удич З. І.

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Зміна умов суспільного життя на сучасному етапі розвитку України призвела до відкриття широких можливостей розвитку національної культури, науки, освіти. Це потребує докорінного реформування процесу навчання і виховання молодого покоління, застосування методів навчання, які допоможуть активізувати пізнавальну і трудову діяльність учнів, розвинути їхню уяву, мислення, технічні і художньо-творчі здібності.

Пошуки ефективних шляхів підвищення виховного рівня процесу навчання в школі все більше привертають увагу педагогів, вчених і практиків до проблеми міжпредметних зв'язків. Міжпредметні зв'язки – це дидактичний засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, що дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду, найважливіших понять, явищ. У дослідженнях відомих вчених-педагогів (І.Д. Зверева, В.М. Коротова, М.М. Скаткіна та ін.) міжпредметні зв'язки виступають як умова єдності навчання і виховання, засіб комплексного підходу до предметної системи навчання.

Актуальність міжпредметних зв'язків у шкільному навчанні очевидна. Вона обумовлена сучасним рівнем розвитку науки, на якому яскраво виражена інтеграція суспільних, природничих і технічних знань. Інтеграція наукових знань, у свою чергу, пред'являє нові вимоги до фахівців. Зростає роль знань людини в області суміжній зі спеціальністю наук і умінь, комплексно застосовувати їх при вирішенні різних завдань.

Міжпредметні зв'язки здійснюються з метою глибокого розуміння навчального матеріалу; систематизації та узагальнення знань; формування світоглядних висновків; формування в учнів умінь використовувати знання даного предмета під час вивчення інших предметів і в процесі практичної діяльності; розвитку в учнів інтересу до вивчення предмета; виховання узагальнених умінь і навичок, тобто таких, які використовуються під час вивчення не одного, а кількох навчальних предметів [1, с. 16-17].

При вивченні історії між предметні зв'язки виконують ряд функцій:

1. Методологічна функція – формування в учнів сучасних уявлень та суджень про причини події та наслідки тих чи інших історичних процесів.

2. Освітня функція – формування таких якостей знань, як системність, глибина, усвідомленість, гнучкість.

3. Розвивальна функція – розвиток самостійності й пізнавальної активності та інтересів учнів.
4. Виховна функція – забезпечення реалізації усіх напрямків виховання.
5. Конструктивна функція – вдосконалення змісту навчального матеріалу, методів і форм навчання [2, с. 24].

Сукупність функцій міжпредметних зв'язків реалізується в процесі навчання тоді, коли вчитель реалізує все різноманіття їх видів.

Види міжпредметних зв'язків умовно можна поділити на групи, виходячи із основних компонентів процесу навчання (змісту, методів, форм організації): змістовно – інформаційні і організаційно – методичні.

У свою чергу змістовно – інформаційні міжпредметні зв'язки за складом наукових знань, відображених в програмах курсів історії поділяються на: *фактичні* – встановлення спорідненості, аналогії фактів, що вивчаються в різних навчальних предметах, і їх всебічний розгляд з метою формування у свідомості учнів цілісної моделі факту; *понятійні* – поетапне, по елементне розширення і поглиблення зв'язків між конкретними ознаками понять, загальних для різних предметів; *теоретичні* – по елементне прирощення нових компонентів загальнонаукових теорій із знань, одержуваних на уроках з різних предметів з метою усвідомлення учнями цілісної теоретичної системи знань; *філософські* – усвідомлене засвоєння учнями знань про об'єктивні закони розвитку природи, суспільства, пізнання на основі узагальнення конкретно – предметних і філософських знань, одержуваних при вивченні предметів різних циклів.

Організаційно-методичні це міжпредметні зв'язки які функціонують у навчальному процесі і здійснюються за допомогою тих чи інших методів і організаційних шляхів. Вони збагачують методи, прийоми й форми організації навчання, забезпечують ефективні шляхи засвоєння учнями загально предметних знань і вмінь.

Таблиця 1

Міжпредметні зв'язки з навчальним курсом «Історія»

Навчальний предмет	Історія
Рідна мова	при знайомстві з новими термінами, поняттями обов'язково дається їх етимологія (походження, переклад, значення)
Література	дає більш глибокі знання з вивчення тем, пов'язаних з певними історичними періодами. Художня інтерпретація автора допоможе учням краще пізнати той чи інший період в історії
Географія	історія сучасного суспільства складна і різноманітна, ця різноманітність залежить від особливостей географічного положення, природних умов, соціальної структури регіону. Фактично в курсі географії та історії вивчаються одні й ті ж процеси з урахуванням специфіки кожного предмета. Створена програма інтегрованого курсу «Краєзнавство»
Біологія	з курсом біології можуть використовуватися міжпредметних зв'язків при вивченні розділу «Проблема світу», де зачіпається екологічні проблеми сучасного світу
Хімія	знання властивостей окремих елементів допомагає зрозуміти причини їх використання при вивченні теми: «Гроші» використовуються фізіологічні і хімічні властивості золота і срібла, які дозволили цим дорогоцінним металам стати загальним еквівалентом для обміну, а також сплав олова та міді як результат цілої епохи у розвитку людського суспільства
Математика	це побудова та аналіз графіків найрізноманітніших типів, наприклад: графік опитування та пропозицій, або зростання виробництва і т.д.
Інформатика	застосування інформаційних технологій дозволяє здійснювати викладання на якісно новому рівні: 1. Використання без даних для пошуку інформації довідкового характеру. 2. Відпрацювання технічного матеріалу, побудова та аналіз таблиць, діаграм. 3. Виконання текстових завдань.

Розрізняють міжпредметні зв'язки, як *внутрішньоциклові* (зв'язок історії з гуманітарними та суспільними предметами) так і *міжциклові* (зв'язок історії з природничими та технічними предметами) [3, с. 46].

Міжпредметні зв'язки в сучасній дидактиці й методиці навчання розглядаються, як одна із найважливіших умов підвищення наукового рівня викладання будь-якого навчального предмета та підвищення ефективності всього процесу навчання.

Тому, важливими умовами здійснення міжпредметних зв'язків є творчий діалог вчителя та учнів, самостійна пошукова робота останніх під час підготовки до уроку.

Сучасне прагнення до інтеграції наук сприяє виникненню нових і більш широких сполучень різних галузей діяльності в одному навчальному предметі. У сучасній школі навчальні предмети у своїй більшості незалежні один від одного. Але між різними науками, спеціальностями, галузями діяльності існує об'єктивний зв'язок. Цим обумовлені міжпредметні зв'язки, що підлягають реалізації у змісті освіти, методах, формах навчання [4, с. 537].

Ефективність міжпредметних зв'язків можлива лише при системному їх використанні. Для цього необхідне встановлення взаємозв'язків не лише двох якихось предметів, але і встановлення зв'язків між предметами загальноосвітніми і спеціальними.

Практично всі навчальні предмети в тій чи іншій мірі можна поєднати з історією (табл.1).

Таким чином, міжпредметність – це сучасний принцип навчання, який впливає на відбір і структуру навчального матеріалу цілого ряду предметів, посилюючи системність знань учнів, активізує методи навчання, орієнтує на застосування комплексних форм організації навчання, забезпечує єдність навчально – виховного процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гречушкіна Г. Статус міжпредметних зв'язків у системі сучасної освіти. // Г.Гречушкіна (Шкільний світ). – 2009. – 150 с.
2. Смирнова М. Теоретичні основи міжпредметних зв'язків. / М. Смирнова – К., – 2006. – 188 с.
1. 3. Максимова В. Межпредметные связи в процессе обучения / В. Максимова – М: Просвещение, – 1988. – 246 с.
3. Енциклопедія освіти (Під ред. В. Г. Кременя) – К: Юрінком Інтер, 2008. – 1038 с.

Било О.

Науковий керівник – проф. Бармак М. В.

СТЕРЕОТИПИ ВРЕЯ В УЯВЛЕННЯХ УКРАЇНЦІВ (XIX – ПОЧ. XX СТ.)

Тривалий пошук українським народом власної національної ідентифікації проходив низку етапів та шляхів. Важливою складовою цього процесу стало спілкування українців з представниками інших етносів. Воно знайшло своє відображення у фольклорі, де на основі тривалого досвіду спілкування склалися стереотипи щодо осіб з числа національних меншин. Виокремлення та аналіз цих ментальних стереотипів є справою важливою з огляду на перспективи розвитку української нації та державності.

Предметом розгляду статті є втілення в українському фольклорі культурних стереотипів щодо представників єврейського народу.

Метою дослідження є аналіз специфіки цих стереотипів, реалізованих у певних фольклорних образах, мотивах, сюжетах. Об'єктом дослідження слугував спектр казок та різножанрових фольклорних творів у записах XIX – поч. XX ст., в яких діють представники означеного етносу або подані оцінки українцями їх ментальності, типової поведінки, психології тощо.

До аналізу міжетнічних стосунків українців з представниками інших національних меншин, а також відображення цих відносин у фольклорі в Україні почали звертатись від середини XIX ст. Щодо відносин з євреями, то окремі аспекти даного питання висвітлено у працях С. П'ятченка [1], Л. Фінберга, В. Любченка, А. Новерштерна, Х. Турнянські, О. Кальяна, І. Судомир, Г. Шапіро, М. Шестопаля [5 – 10].

На думку С. П'ятченка, в основі специфіки міжетнічних стосунків лежить філософська проблема «людина і світ», яка пов'язує людину з тією чи іншою етноспільнотою, впливає на поведінку індивідуума, сприйняття ним дійсності, дотримання етичних, моральних норм та догм віри тощо, отже, становить менталітет особистості. Матеріалізм, який панував у вітчизняній науці майже століття, вважав, що відмінності, закладені в глибинних шарах підсвідомості та викликані різницею етнопсихологічних установок та парадигм у тих чи інших